

Nr 3 - 2008

Des. 2008

nettavisa:

Ute av drift

Mailadressen: Dalsgrenda_bu@monet.no

Dalsgrenda Nyheter

- **Av innhold**
- Julegrantenning
- Totalrenovering av kjøkken
- Julspel – en glemt tradisjon?
- Juleverksted
- Reisebrev fra 1901 (forts.)
- Klassebilde fra 1957
- 80 år
- Mastergrad i musikk
- Diverse småplukk

Julegrantenning i Dalsgrenda

Det var som vanlig godt besøk under julegrantenninga på skola i år. Dette er etter hvert blitt en tradisjon, der folk møtes til en stille stund.

Dagen før hadde vi den trasige dødsulykken på Akersvatnet der den 22 år gamle Bjørn Johan Fagertun fra Dalsgrenda omkom. Komiteen tok avgjørelse om å holde julegrantenning på lørdagskvelden, da det kanskje i sånne stunder kan være ekstra viktig å møtes.

Koret sang under tenning av treet, og mye folk hadde samlet seg ute.

Inne var det underholdning av gospelkoret, som vanlig dyktig ledet av Heidi og Ståle. Og igjen som vanlig, ungene er dyktige, der de synger solo både på norsk og engelsk.

Barnegospel fremførte: My star, solist: Rikke Forsland, En liten Engel, solister: Aurora Blyseth og Karianne Johansen, Jesus er min venn, solister: Siri Stien og Martine Myrmo Olsen og til slutt Gud er fantastisk, med solistene Johanne Gåsland og Karianne Johansen.

Dirigent Heidi i aksjon

En enkel gudstjeneste av Prest Olav Brennesvik, som fortalte enkelt om forventninger og spenning i forbindelse med advent og ventetiden frem mot jul. Og Korpset som for anledningen hadde fått med seg Roger Hansen på trekkspill, da de fremførte Nord norsk julesalme av Trygve Hoff

Etter underholdning var det kaffe og loddsalg, og med godt over 200 stykker til stede var det stor trengsel inne i gymsalen.

Vi må berømme kjøkkenpersonalet og de i arrangementkomiteen for å ordne både med stoler og bord, det er ikke bare enkelt når vi vet at kjøkkenet er stengt grunnet oppussing.

Under litt spesielle omstendigheter en veldig fin markering.

Tekst og foto: Herlof Øverdal

Totalrenovering av kjøkkenet i skolen/samfunnshusdelen.

Siden bygginga i 1976 har lite skjedd med kjøkkenet i den kombinerte skole- og samfunnsdelen. Vegger er blitt malt og dårlige slagvinduer er blitt skiftet. For noen år siden installerte kommunen avsug over komfyrene. Skolen og samfunnshuset spleiset på nye komfyrer og skolen kjøpte ny steamer til oppvasken. Bruken i over tretti år preget nå etter hvert det øvrige inventaret. Da det så var en mulighet for totalrenovering ble denne grepet. I oktober begynte riving og fjerning av den gamle innredningen. Mange fagfolk vært i drift for å få gjennomført arbeidet.

Det har vært snekkere, malere, elektrikere, rørlegger og vår egen driftstekniker, Tommy, har deltatt. Det hele arbeidet har en kostnadsramme så langt på om lag 250.000 kroner.

Av dette har Samfunnshuset bidratt med 30.000 kroner til egne skap.

Resultatet som framstår er et lyst og moderne kjøkken. Lyse farger og nytt golvbelegg passet godt til den nye moderne innredninga. Det er etablert to øyer på golvet så skapsplassen som forsvant da den øverste rekka med overskap mot gymsalen forsvant, ble tatt igjen her. Øyene gir for øvrig også god benkplass ved arrangementer.

Vi er svært takknemlige for at kommunen, ved byggeleder Sverre Kalstad, så muligheten for å renovere kjøkkenet vårt nå. En takknemlig hilsen går også til de som har vært her og utført et godt arbeid! Med de økonomiske nedskjæringer som ligger foran oss var nok dette siste mulighet for å få gjort noe slikt her de kommende årene.

Tekst og foto: Knut M. Karstensen

Julspel – en glemt tradisjon?

I de "gode gamle dager" i Dalsgrenda og ellers i Rana var det vanlig at ungdom (og eldre) kom i hop på gårdene i jula for å holde julspel. Dette var for mange et underholdnings høydepunkt i jula og mange ble reine spesialister til å lede disse lekene. I Øygården bodde min oldefar Ole. Han var stamfar for en stor etterslekt, og dessuten en stor julspel regissør. Min mor Jorun har derfor mange glade minner fra julespel i hennes bessfarhus.

Eksempler på spel (Funnet med god hjelp fra årbok i Rana):

Å kjenn igjen folk på føttene.

I denne leken sitter mannfolkene i en ring på stoler og benker. Kvinnene må ut og få bind for øynene. De kommer inn en av gangen og skal finne ut hvem som er deres make ved å kjenne på føttene. Mens kvinnene er ute, bytter mennene plass. De som er gift eller har make, skal prøve og finne han og sette seg i fanget hans. De som ikke har make, skal si hvem de tror personen er, og sette seg i fanget til vedkommende. Når alle har funnet seg en make, får de ta bindet fra øynene og ta "verten" i øyesyn.

Å mime arbeide.

Etter tur må en gå ut. De som er inne, får tildelt hvert sitt yrke. Når den som er ute kommer inn, skal han finne ut hva slags arbeide de andre har. Disse har ikke lov til å snakke, men de skal prøve å forklare hva slags arbeide de driver med bare ved å mime.

Å kikke stjerne.

Etter tur fikk deltakerne komme inn og kikke stjerne. Den som skulle gjøre det, ble plassert på en stol med ei trøye over hodet. Lederen holdt da opp den ene ermet så han kunne kikke opp gjennom det. Lederen spurte da om han kunne se noen stjerner samtidig som han tømte en skvett kaldvatn gjennom trøyeermet !!

Børa eple.

Første mann plasserer den knyttta handa på et bord slik at tommelen peiker rett opp. Neste mann holder rundt tommelen slik at hans egen tommel peiker rett opp. Slik fortsetter de så lenge det er plass. Siste mann tar da i den øverste tommelen og liksom leer den laus. Samtidig sier han: "Børa, børa epla, kast bort" Slik fortsetter han heilt til den siste tommelen er røska bort, og for hver tommel gjentar han de nevnte orda.

Når han kommer til den siste tomelen, sier han: "Børa, børa epla, kast bort rota". Vedkommende som var eier av den siste tommelen (rota), spør da: "Ke du jol a epla?, og får til svar av den som

kasta den bort: "Den la eg i tynnæ". "Ke du jol a tynna?"

"Den la eg i mølnhuset". "Ke du jor a mølnhuset?"

"Førsen tok det". "Ke du jor a førsen?"

"Oksen drakk han". Ke du jol a oksen?" "Klaven klemt han". "Ke du jor a klaven?"

"Øksa beit han". "Ke du jor a øksa?" "Den brant eg opp til støv og aske, og den første som skal snakk eller flir, skal bli klept i øret tel han skrik."

Vanligvis var det en av de yngste som glømt seg bort og snakka. Han ble da klepet i øret til han skreik. Var det en som grua svært for straffa, kunne han unngå straff ved å rope "RYMGRAUT".

Flaskebalanse.

En person legger seg på gulvet på ryggen. Ei tom flaske blir så satt på panna hans. Vedkommende skal nå prøve først å reise seg med flaska på panna og etterpå legge seg uten at flaska ramler av. Er golvet hardt, må noen stå ferdig til å ta flaska dersom den faller ned. Det er naturligvis ikke lov å holde i flaska.

Sitte på forundringsstol.

En blir uttatt til å sitte på en stol midt på gulvet. Lederen går så rundt til de andre og får uttalelse om den som sitter der. Alle kviskrer det i øret på lederen. Her er det om å gjøre og finne på den verste historien. Når alle har sagt sitt, går lederen bort til den som sitter og forteller hva han har hørt. Den som sitter på stolen, skal da bedømme hva for ei historie som er den verste, og den som har fortalt den, må sitte på stolen neste gang.

Peik på kartet.

Et kart, eller noe som skal forestille et kart, er festa på veggen. En går rundt og kviskrer i øret til de andre et folkenavn, gjerne navnet til en alle kjenner, og ett annet navn, f.eks fjellbroka, sengbenken, knevika og lignende.

Så stiller en annen seg opp foran kartet med peikepinn og spør de andre. Han kan da peike på kartet og spørre en av de andre: "Dersom vi følger dette dalføret, kommer vi til en plass som heter?"

Den han spør, svarer da det navnet han har fått.

Han spør også hvem som bor der og får da til svar de folkenavna som er uttdelt.

Min venn.

Dette er en gjettelek.

En av deltakerne går ut. Mens han er ute, blir de andre enige om hvem han skal ha til venn. Det er vanlig at det er et menneske som alle kjenner, gjerne en som vedkommende har et godt øye til. Det kan også være en fremmed, bare alle veit litt om denne.

Når den som ute blir ropt inn, henvender han seg til en av gangen og sier: "Min venn?"

De som blir spurt, svarer med å beskrive vennen med forskjellige kjennetegn slik at det går an å gjette hvem det er.

Det er vanlig å være litt forsiktig og ikke si så mye at det blir gjetta riktig med en gang. Når den som gjetter, gjetter riktig, er det den han sist spurte, som neste gang må ut.

Postbudet.

Den som skal være postbud, går ut. Når postbudet banker på døra, åpner lederen døra på gløtt og spør: "Hvem er det?" "Det er postbudet". "Er det pakke eller brev eller annen post?" Postbudet kan da svare pakke. "Er det til den jeg peiker på?" spør lederen, og peiker på en uten at postbudet kan se hvem det er. Postbudet svarer da "ja" eller "nei". Svarer han nei, peiker lederen på en annen helt til svaret blir ja. Så spør lederen: "Handtak, favntak, klem, klapp eller kyss?" Postbudet må da velge en

av disse tingene og gi det han valgte til den som lederen peikete på. Denne må da være postbud neste gang. Postbudet tok sjelden sjansen på et kyss.

Tekst: Vidar Kildal

Juleverksted

Tradisjonen tro var det også i år juleverksted ved Dalsgrenda skole.

Poster som sto på programmet var ull, papir, filt og utegruppe. Elevene fikk velge to av postene og måtte med andre ord velge bort to av tingene som sto på programmet.

Det å være ute, var i år nytt på programmet og kan vel kalles et utslag av det å være en Terra kommune. Skolen så seg nemlig nesten ikke råd, til å kjøpe inn noe nytt til juleverkstedet. I år ble det stort sett brukt rester fra åra før og i stedet for at elevene fikk gjøre noe nytt inne, ble det noe nytt ute. Tiltaket var for øvrig veldig populært, spesielt blant guttene.

På filtgruppa var det julestrømpe som var temaet

Ungene produserte mye fint på ullgruppa
Tekst og foto: Siv Hege Ersdal

Ute sto blant annet hopp på programmet.

Reisebrev fra 1901

I dette nummer kommer de to siste reisebrevene fra Rakel Jensen. Hun var født 15.4.1874 på Vollen, Øverdal og reiste til USA i 1901. Reisebrevene skrev hun antagelig til Even Øverdal som hun var halvtante til. Even var en flittig bidragsyter til avisen "Hermods". Brevene ble tatt inn her i 1907, men dessverre er ikke alle kommet med.

Reisebeskrivelse fra 1901 nr 2 skrevet i originalspråket.
Av Rakel Jensen

Gaderne i Liverpool syntes jeg ikke var saa pene som i Trondhjem, lige som færdselen der nok ogsaa havde et andet præg. Der var guttet som gikk og bar paa koste og skosværte for at pudse om skoene paa de som gikk spaserende. Første gang jeg mødte en saadan, kunde jeg ikke bære meg for at le. Han lagde sig paa knæ fremfor mig og gjorde tegn til at jeg skulde sætte foden paa stokken som han lagde paa gaden. Saa tog han frem koste og sverte og jeg fik blanke sko, det var sandt. Det verste du af alt var alle disse vakre smaapiger og smaagutter som gikk aldeles nøgne omkring i gaderne og tiggede uden at vide af verken far eller mor. Nogle af disse tiggede om at faa slaas for en pens; men jeg syntesdet var sørgeligt at disse stakkels børn vilde tjene sit brød paa en slig maade, for ikke at sult i hjel. Nogle af de kvinder som gikk og solgte frugt paa gaden, var nok heller ikke af det peneste slags. Om morgenen var de som andre mennesker, men naar kvelden kom kunde de næsten ikke gaa, saa beruset var di.

Efter vel fem dages ophold i Liverpool maatte vi gjøre os rede til atlantehavsreisen. Vi pakkede sammen vort tøj, og vi tillige med det, blev kjørt til Dipan, det kai hvorfra vi blev sat om bord i den store atlantehavsdamper.

Da vi kom om bord mødte vi alle doktoren. Dette gjorde vi ogsaa paa land; ved disse anledninger gikk det nøie for sig. En kone som havde børn med sig, blev holdt igjen, da et af børnene bar ubetydelige merker af hudsykdom paa halsen.

En times tid efter at vi var kommet ombord begyndte den vældige damper at bevege sig; ligesaa noget i mit indre; thi time for time førtes jeg lengere du over havet. Vi havde pent veir. Storm næsten ikke at regne for. Jeg kjendte ikke noget til sjøsyke, sjønt jeg saa mange som laa paa maven og pumpede op efter middagene.

Hver morgen klokken seks gikk en mand rundt skibet og ringte paa en bjelle for at vække pasagerne. Det var som om jeg laa på laaven hjemme og hørte paa naar kjørene blev jaget du af fjøset. Alle opvarterne ved maaltiderne var

mandlige. Efter spisetiderne vilde di hyre os til at hjelpe sig med at vaske dæktøiet. De maatte gjøre sig forstaaelige ved tegn, da vi ikke kunde engelsk; thi kun en skadinavisk tolk havde de om bord.

Somme tider hjalp vi dem somme tider ikke; thi med sligt havde vi jo intet at bestille.

Da klokken slog ni om kvelden, stod mandskabet parat til at jage alle som kvinder var ned i hver sine rum. Men da blev det leven. Gutterne vilde ikke miste sine dansepiger, og saa snart nogle af dem var komne ned, var der andre som gikk op igjen. Saa jeg tenker nok at karene var varm, da alle var komne på sine pladse.

Under en af disse manøvrer fik en pige fra Trondhjem sin kjole revet sund. Gutterne kunde være oppe saa lenge de vilde.

Doktoren oversaa os tit og ofte. En morgen da jeg kom op paa dækket var der en mindre om bord paa skibet, idet et barn var dødt og sænket milevis ned i Atlanterhavets dyb. En morgen gikk jeg tidlig op paa dækket. Det var kvalmt nede og tankerne som krydsede om i min hjerne gav mig liden ro.

Brudebilde av Rakel Jensen sammen med sin mann Alvin
Bildet er utlånt av Klara Nymo

Klassebilde femte klasse Dalsgrenda skole 1957

Bak fra venstre: Lærer Martin Hansen Fagermo, Alf Nilsen, Johan Ødegård, Oddvar Nilsen,

Jarle Johansen,
Jan Syvertsen, Terje
Andersen, Joar Stien, Knut
Stien, Gerd Steinmo,
Anne Michalsen
Foran fra venstre: Karin
Fagermo, Perly Arntsen, Helgy
Myrheim, Rigmor Nerdal,
Inger Haugen,
May-Britt Finnanger,
Liv Michalsen, Solvår Haugen.
Anne-Lise Gustavsen, Helene
Hesjevik og Liv Kristensen

Vi er på jakt etter flere klassebilder fra Dalsgrenda skole.

Alle klassebilder som er tatt
etter 1984 finnes på skola,
men har du eldre
klassebilder vil Dalsgrenda
Nyheter gjerne ha tak i dem.

30. Oktober fylte Dalsgrendas siste viking 80 år.

Lørdag 1. November ble jubelanten behørig feiret på Dalsgrenda Samfunnshus.

Brynvald inviterte ca 100 gjester til middag, kaffe og kaker. Utover kvelden var det dans til levende musikk og særdeles god stemning. På vegne av alle gjestene vil jeg rette en stor takk, spesielt til Brynvald, men også til alle som deltok i organisering og matlaging. En minnerik kveld!
ØRJAN.

Mastergrad i musikk

I Dalsgrenda er det nå en som holder på med avslutningsoppgave for en mastergrad i musikk. (For de som ikke vet det, mastergrad er tittelen under professor.)

Når vi hører at det er Thomas Bårdsen, kanskje mer kjent som han som er gift med helsesøster Heidi Mari, er ikke overraskelsen så stor. Thomas spiller gitar i band, han spiller piano, ukulele, trommer, og alt det som går an å lage lyd av. Han har også i enkelte anledninger fungert som dirigent. Så når det først var en som skulle gjøre noe slikt, var det nesten selvfølgelig han.

Heidi Mari

For oss som har hatt med han å gjøre både i teaterlag og andre sammenhenger, undres vi jo litt. Distre professortype, ja, strukturert for lesing, nei, flink i musikk og lyd: definitivt!

Utallige er historier om Thomas som skal styre lyd på teaterforestillinger, alle er klare, 18 sekunder før teppe går opp dukker han opp. "Åja det var i dag" kan han si, skuespillere og andre svetter nesten blod og gråhårene spruter, Thomas like rolig og blid som alltid, og 17 sekunder senere er alt i orden.

Det han studerer er Fonografirullopptak??? Hva i svarte er det? Thomas hiver seg uti det og forklarer og gestikulerer, dette er tydeligvis noe han brenner for. Fagmiljøet er større enn jeg tror, bare i Australia og Canada er det til sammen 2 (to) mann innenfor samme fagfelt..

Kort forklart; Fonografiruller var på slutten av 1800 tallet og frem til rundt 1930, det eneste virkelige kommersielle måten både å ta opp, og å fremføre musikk og lyd på. Thomas forteller at det var storindustri i Amerika, med egne hitlister for fonograf-artister, men også her i Rana ble det solgt lydroller gjennom L.A.Meyer.

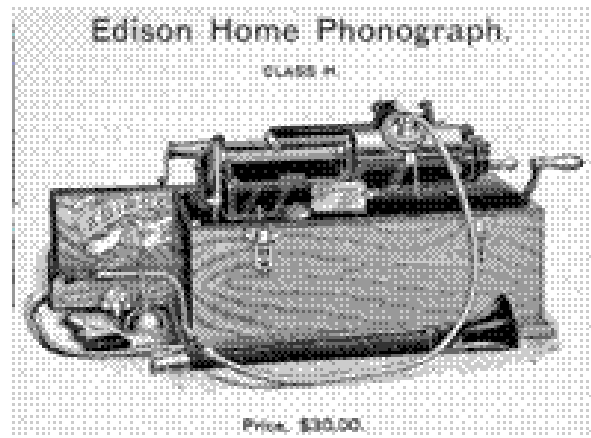
Det er imidlertid ikke lyden han studerer mest, det er den tekniske siden av hvordan bevare disse rullene for ettertiden, slik at flere enn musikkprofessorer kan glede seg over historiske opptak. Han forteller at en av de største utfordringene, innenfor dette for oss bitte lille temaet, var hvor lite eller stort spekter innenfor temaet han skulle legge seg på.

Har vært så heldig at jeg har fått sett gjennom utkast av det han holder på med og undertegnede må si at dette var mer spennende enn det kunne høres ut som. Om du bare litt historieinteressert vil dette være spennende stoff, anbefales. Når Thomas sannsynligvis blir professor en gang, vil Dalsgrenda Nyheter helt sikkert komme med nytt stoff.

Lykke til med oppgaven! - Stå på!

Bilde til venstre: Thomas Bårdsen med sønnen Jonatan på fanget, til venstre på bildet står datteren Pauline og til høyre nabojenten Johanne Gåsland

Tekst og foto: Herlof Øverdal

Småplukk

Kommunal vrangskap

I nesten to år har hovedvannledningen for Dalsgrenda ligget åpen for vær og vind ved Litlforsen. Trass i utallige henvendelser ser det ikke ut for at noe hender. Pukkdongen ble kjørt dit i fjor, og der ligger den godt.

Flaskeinnsamling

Idrettslaget har flaskeinnsamling den 8. januar.

Fotballdrakter

Idrettslaget etterlyser fotballdrakter som er "ute på bøgda".

Julesoare

Den 27. desember er det julesoare på Dalsgrenda samfunnshus. Festen starter kl 20:00
Musikk: Dalsgrendas eget danseband; Amazing Face
Inngangspris: kr 150,- pr. pers
Billetter selges ved inngangsdøra

Veibygging i Skardet.

Som tidligere omtalt i avisen har det vært utført mye arbeid på veien opp til Bjerklia. Grunneierne har stått på og donet. No er det mulig å kjøre med personbil til Bjerklia sommerdag. Takk for god innsats.

En spesiell takk til grunneieren som har stått for administrasjonen. En formidabel jobb med kontakt med kommune, fylkesmann og politi. Samtidig har han motivert oss til å yte maksimalt.

ØRJAN.

ETTERLYSNING!

Dalselv Teaterlag mangler en protokoll. Den inneholder det meste av lagets historie.

Hvis noen har den liggende hjemme er vi svært takknemlige for å få den tilbake!!!

Ellers trenger vi flere aktører i laget. Enten du har lyst å opptre på scena, hjelpe til bak scena eller arbeide med lyd og lys er du velkommen.

For styret Ørjan Johansen.

Kontigent 2008

Vedlagt i denne avisen er innbetalingsblankett for kontigent 2008. De pengene som kommer inn på denne frivillige måten vil uavkortet gå til innkjøp av nye datamaskiner til skolen. Grunnen er at skolen ikke får noen forsikringsutbetaling etter tyveriet.

På forhånd takk.

Dalsgrenda Nyheter

Redaktør:

Bjørn Ersdal

Fagermoveien 79

8617 Dalsgrenda

Telefon 75 16 46 87

e-post

Dalsgrenda_bu@monet.no